СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 264. Джерзі Сиі, Н. Дж., субота, 12-го листопаду 1938. No. 264. Jersey City, N. J., Saturday, November 12, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1018. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРОПАҐАНДА ЗА ЗБРОЄННЯ В ДЕНЬ ЗАМИРЕННЯ

ВАШИНҐТОН.— Коли цілий край збирався відсвяткувати в пятницю 20. річницю замирення по світовій війні, ґенерал Першинґ, командант американських військ підчас світової війни, видав з приводу свята публичний заклик, у котрім звертає увагу на потребу „скорого й сильного" зброєння Злучених Держав. „Ми є природніми оборонцями свободи західньої півкулі", каже він, „і не можемо викрутитися від цеї відповідальности".

СТАРАЮТЬСЯ ВГАДАТИ УКЛАД СИЛ У КОНҐРЕСІ.

ВАШИНҐТОН. — Провідники Республиканської Партії кажуть, що їх партія буде мати в наступнім конґресі велику силу.

Вони кажуть, що в конґресі є 48 демократів, противних політиці президента Рузвелта, котрі у важних справах будуть іти з 170 републиканцями, даючи в цей спосіб більшість протиурядовій стороні. Таке саме може статися в сенаті, де републиканці мають 23 голоси, якщо вони дістануть на свій бік 26 демократів.

УРЯДНИКИ НЕ ГОДЯТЬСЯ ЩОДО ЗНАЧІННЯ ВИБОРІВ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар внутрішніх справ, Ікес, заявив у своїй розмові з ґазетярами, що останні вибори показують перемогу Рузвелта.

Секретар рільництва Волес у розмові з ґазетярами заявив, що вибори є поразкою для політики „нового розділу".

ДИКТАТОР КУБИ ЗАПОВІДАЄ ВИБОРИ.

ВАШИНҐТОН. — Полковник Фульґенсіо Батіста, начальник штабу кубської армії й справжній диктатор Куби, приїхав на відвідини до Вашинґтону. Він оглянув місто та побачився з секретарем стейту, Голом. У розмові з ґазетярами заповів, що уряд Куби незадовго зарядить загальні вибори, приняття нової конституції й вибір президента.

ПРИГОТУВАННЯ ДО СВІТОВОЇ ВИСТАВИ.

НЮ ЙОРК. — Артур Світсер, ґенеральний комісар Ліґи Націй для світової Вистави в Ню Йорку в 1939 році, приїхав сюди на заложення угольного каменя під павільон Ліґи, котрий має бути виставлений на цій виставі. В своїй промові Світсер боронив Ліґу Націй перед закидом, що, мовляв, вона показалася невдачею.

НОТУЮТЬ ВЕЛИКИЙ ЗЕМЛЕТРУС НА ТИХОМУ ОКЕАНІ.

НЮ ЙОРК. — Сейсмоґрафічні стації по цілому краю занотували в четвер, коло год. 2:29 зполудня (нюйорський час), дуже сильний землетрус на віддалі 3,400 миль від Ню Йорку. Догадуються, що осередок землетрусу був десь на Тихому океані.

РОБІТНИКИ ЗА ВАРҐАСА.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО (Бразилія). — В параді на відсвяткування річниці заведення в Бразилії диктаторської влади ґенерала Варґаса взяли участь 16,000 робітників, які маширували, не зважаючи на зливний дощ.

АМЕРИКА Й МЕКСИКО ПОГОДИЛИСЯ.

ВАШИНҐТОН. — Американський і мексиканський уряд уже полагодили суперечку за конфіскування земель американських громадян у Мексику.

Подробиць угоди, якої плян виробив мексиканський амбасадор і американський підсекретар стейту Велес, публично ще не оголошено; догадуються, що уряд Мексика зобовязався дати американцям відшкодування.

З ПРОЦЕСУ ЗА ШПИГУНСТВО.

НЮ ЙОРК. — На розправі проти 3 осіб, обвинувачених федеральною прокураторією за шпигунство в користь Німеччини, зізнавала одна з обвинувачених, панна Йоганна Гофман, що служила перукаркою на німецькім кораблі „Европа", як свідок у власній обороні. Зізнаючи через перекладача, вона призналася, що зналася з Карлом Шлітером, котрого прокураторія представляє аґентом німецької шпигунської служби, та можливо передавала від нього ріжні припоручення, одначе робила це все, не знаючи, що служить посередницею в шпигунстві.

МЕКСИКАНСЬКИЙ ПОВСТАНЕЦЬ СЕДІЛЬО ХОЧЕ ПІДДАТИСЬ.

МЕКСИКО. — Міністерство війни дістало вістку, що повстанський ґенерал Седільо вибрався в дорогу, щоби піддатися федеральним військам, добившися від уряду обіцянки амнестії, але його власні прихильники схопили його й відвезли назад у гори.

ЖИЄ З ЗАШИТИМ СЕРЦЕМ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Мурина Гила Голідея пробито в бійці ножем. Вістря ножа досягнуло самого серця й муринові грозила смерть. Лікарі зашили йому рану в серці й кажуть, що він має вигляди жити.

ЗА ДОБРУ ВИМОВУ.

20 міліонів любителів фільми з недосконалим слухом голосували за признання фільмової акторки Ірини Дон акторкою, котру їм найлекше зрозуміти. На світлині письменник Руперт Гюз надає акторці дипльом Американського Товариства Недочуваючих. Це товариство працює для поправлення вимови англійської мови в Америці.

СМЕРТЬ ЛЕТУНІВ.

На розі Тринацятої вулиці й Ґуд Гоп Род у Вашинґтоні впав у середу військовий літак, занявшися в повітрі. У випадку згинули оба летуни, а то: полковник Леслі, МекДил, член ґенерального штабу армії, та простий жовнір Джозеф Ґлокснер.

НЕ ВИДЕРЖАВ.

Як подає „Український Бескид" із 16. Х., трапилось українським ученицям у Перемишлі почути заміт на свою рідну мову, що то „єнзик до ґною". „І ви сен нє встидзіце на уліци ґадаць по руску?!"— викликував, ошалевівши на звук української мови, поляк, військовий капелян.

УКРАЇНСЬКІ МАНІФЕСТАЦІЇ В СЕЛІ КЕРНИЦІ.

Велике село Керниця влаштувало маніфестацію в справі Закарпаття. В маніфестації взяло участь до 300 людей. Маніфестанти зібралися під Народнім Домом і пройшли здовж селом. У сутичці з поліцією поранено важко одну жінку і її відвезено до українського шпиталю у Львові. Посилена відділами зо Львова й поблизьких місцевостей поліція перевела масові ревізії й арештування.

СЛІДИ КАНАЛІВ З Х. ВІКУ.

Головний іриґаційний уряд СССР зладив пляни у середущій Азії на основі збережених слідів системи каналів з Х. в., що наводнювали ці краї. Сліди цих каналів свідчать про високу культуру тих країв у минулому тисячлітті. Хоч вітер завіяв піском згадані канали, їх рештки ще до нині виконують своє первісне завдання. Іриґаційна техніка в Хіві і Бухарі зперед 1000 років викликує подив та стала основою праці совєтських інжинірів.

СТОЛІТТЯ КАБЛЯ.

Цього року ввесь культурний світ святкує століття великого здобутку техніки, — існування кабля. Цей винахід опатентовано в р. 1838 в Анґлії й він причинився до покращання комунікації через океан. З Анґлії до Америки заложено кабель щойно 20 літ пізніше. Першу каблеґраму з Европи до Америки надала королева Вікторія до през. Злучених Держав, Линколна. Цей факт викликав був в Америці велику радість. Того дня відбулися великі торжества в Ню Йорку з приводу тієї події, які скінчилися траґічно, бо від штучних вогнів запаливсь і згорів нюйорський ратуш.

ЦИҐАН — ПРОФЕСОР КОНСЕРВАТОРІЇ.

Рада професорів музичної консерваторії в Будапешті іменувала професором тієїж консерваторії циґана, Алядара Рача. Він є віртуозом гри на цимбалах, знає теж інші інструменти та має велике знання в ділянці теорії музики.

СТРАДІВАРІЙ ЗА 8 ПЕНҐІВ.

Мадярський шофер Іштван Ковач купив в одній будапештенській крамниці стару скрипку за 8 пенґів. Внутрі скрипки завважив він якусь запорошену карточку і тому звернувся зо скрипкою до мадярської музичної академії. Там ствердили, що скрипка, куплена Ковачем за 8 пенґів, є правдивим Страдіварієм і варта найменше 20,000 пенґів.

ЯПОНСЬКІ ПИСЬМЕННИКИ НА УСЛУГАХ АРМІЇ.

Японські військові власті вислали на фронт під Ганков 20 найпопулярніших японських письменників, між ними одну жінку. Завданням цих писменників є писати про воєнні успіхи японців і таким чином опонукувати земляків до витривалости. Японські письменники не є обовязані давати репортажів до часописів. Вони мають збагатити свою уяву воєнними переживаннями і знайти серед них спонуку до творчої праці.

ПАН СТАРОСТА НЕ ДОЗВОЛЯЄ...

Повітове староство в Жидачеві письмом з дня 6. жовтня ц. р. показало гривною 50 зл. із заміною на 7 днів арешту голову кружка „Сільського Господаря", Якова Пакіша з Чертіжа біля Журавна, за те, що він заложив жіночу секцію при згаданому кружку. Староство покликується на Денник Зак. Р. П. ч. 94, поз. 808. Покараний вніс спротив до окружного суду у Стрию.

ВБИВСТВО СОЛТИСА.

В селі Хомчині, пов. Косів, невідомий напасник застрілив крізь вікно 39-літнього солтиса Андрія Розвадовського. Польська преса запевняє, що Розвадовський — хоч грекокатолик — був великим „народовим" діячем між „шляхтою заґродовою" і ширив польщину на цьому терені.

БІЛА СМЕРТЬ ТРЬОХ СТАРШИН.

В полудневій Сербії знайшли під снігом у ґорах Коцуг тіла полк. Куюнчіча, поручника і булавного, які загинули перед кількома днями без сліду, виконуючи на цьому відтинку кордону свою службу.

КРІВАВИЙ ВИЛОМ ІЗ ТЮРМИ.

НЕШВИЛ (Тенесі). — З місцевої вязниці вирвалися 6 вязнів, захопивши вантажний віз та схопивши з собою 3 сторожів. Інші сторожі пустилися за ними в погоню й на яку милю від вязниці звели з ними бій, підчас котрого всі вязні були пострілені, один смертельно. З противної сторони пострілений небезпечно один депутат шерифа.

ЛЬОДОВИКОВІ ГОРИ КОЛО ГОНОЛЮЛЮ?

ГОНОЛЮЛЮ. — Боровс, капітан „Клипера", каже, що він бачив у цій околиці льодовикову гору. Моряки й учені не хочуть йому вірити; кажуть, що морські струї з ледових околиць не йдуть сюди. Боровс обстає при своїм і покликується на 12 свідків.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

АМЕРИКАНСЬКІ УКРАЇНЦІ: ХТО ТО МАЄ ПОДБАТИ ПРО УДАЧНИЙ ВИСТУП НА УКРАЇНСЬКІМ ДНІ НА СВІТОВІЙ ВИСТАВІ В НЮ ЙОРКУ? ЧИ НЕ КОЖЕН ТА КОЖНА З НАС? ПОКАЖІМ, ЩО МИ СВІДОМА НАЦІЯ!

UKRAINIAN AMERICAN EXPOSITION ASSOCIATION
P. O. Box 1014, Church St. Annex, New York, N. Y.

Чеки й почтові перекази виписувати на імя:
NICHOLAS MURASZKO, Treas.

ПОГРОМИ ЖИДІВ У НІМЕЧЧИНІ

БЕРЛІН. — У пімсту за морд німецького секретаря амбасади в Парижі, поповненого польським жидком Ґріншпаном, по всіх містах Німеччини юрби народу впродовж 14 годин плюндрували жидівські склепи й помешкання та підпалювали жидівські синаґоґи. Майже всі синаґоґи в Німеччині знищені. Обчисляють, що знищено десять тисяч жидівських склепів. Юрба здержувалася від тілесного побиття. Щойно міністер пропаґанди, Ґебельс, здержав ці погроми. Він сказав через радіо, що годі далі нищити жидівські склепи. Бо хоч німецький гнів з причини цього огидного морду вповні оправданий, то німецький уряд завдасть остаточний удар жидівству відповідним законом. Що він під тим думав, не знати. Дехто побоюється, що це означає, що німецький уряд незадовго видасть закон, на основі якого викине з німецької держави всіх жидів. Місто Мінхен уже видало розпорядок, щоб усі жиди з міста забиралися.

ЧЕХИ ОБВИНУВАЧУЮТЬ БЕНЕША.

ПРАГА. — Противники бувшого президента Едварда Бенеша тепер розпочали проти нього гостру пропаґанду, в якій називають його поганими словами та домагаються сконфіскування його майна. Теперішній міністер Хвальковский друкує в пресі свої відкриття, в яких говорить, що він, як дипльомат, що сидів за кордоном і все бачив, що там діялося, часто остерігав свій уряд перед тою катастрофою, до якої провадила Чехословаччину політика Бенеша. Але його звіти здушувано і недопускано до відома загалу. А здушував ту політику президент Бенеш, який фактично керував заграничною політикою. Тепер Хвальковский заповідає, що буде друкувати свої звідомлення, з яких буде видно, що він уже давно заповідав той шлях, яким пізніше розвивалися міжнародні події. Деякі ґазети називають Бенеша „дезертиром".

ІТАЛІЯ ЗАГОСТРЮЄ ПРОТИЖИДІВСЬКІ МІРИ.

РИМ. — На нараді італійського кабінету міністрів, під проводом Мусолінія, ухвалено низку законів, які загострюють міри проти італійських жидів. Жидам не вільно займати урядових позицій. А також не вільно займати приватних позицій, звязаних з промислом національної оборони; не вільно займати вищих фінансових позицій. Не вільно мати землі більше як за 20,000 лір. Не вільно наймати італійської служби та не вільно женитися з особами італійського походження. Винятки творять лише ті жиди, які мають за собою заслуги супроти фашистівського режіму; які належали до фашистівської партії ще тоді, коли вона була слаба, та які мають найвищі декорації італійського уряду. Ті останні мають такі самі права як італійці.

ПОМЕР АТАТУРК КЕМАЛЬ ПАША.

ІСТАМБУЛ (Туреччина). — В палаті Дольма Бакче помер турецький диктатор і творець теперішньої турецької держави, Ататурк Кемаль Паша. Він мав 58 літ. Внаслідок його смерти ціла Туреччина покрилася жалобою. Його наслідником правдоподібно буде ґенерал Ісмен Іноню.

АМЕРИКАНКА ДІСТАЛА НАГОРОДУ НОБЛЯ.

СТОКГОЛЬМ (Швеція). — Американська письменниця Перл Бок дістала на цей рік нагороду Нобля за свою книжку „Ди гуд ерт" (Добра земля). Згадана книжка написана на тему життя китайців у їх батьківщині.

ВЕЛИЧЕЗНІ ЗБРОЄННЯ АНҐЛІЙЦІВ.

ЛОНДОН. — Анґлійський уряд заповів, що впродовж найближчого року він побудує нових пять до шість тисяч бойових літаків. крім того побудує відповідну скількість резервових літаків. Точного числа резервових літаків не подано. Зазначено тільки, що на самі літаки призначено двіста міліонів фунтів стерлінґів. До того відповідну суму, яка є також дуже висока, призначено на протилетунські гармати.

АНҐЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ ПРИЇДЕ БОЙОВИМ КОРАБЛЕМ.

ЛОНДОН. — Анґлійський король Джордж Шестий і його дружина приїдуть наступного року до Канади, а згодом до Америки, на величезнім бойовім кораблі „Реполз". Йому будуть товаришити два менші воєнні кораблі. Через те подорож дістане також більш войовничий характер і підкреслятиме політичні цілі.

ІДЕН ЗА ЗМІНУ АНҐЛІЙСЬКОГО СУСПІЛЬНОГО УСТРОЮ.

ЛОНДОН. — Бувший міністер Іден виголосив промову, в якій сказав, що Анґлія чимскорше мусить впровадити в своїм устрою далекойдучі зміни, щоб створити велику силу держави. А та сила буде створена тоді, коли Анґлія буде розбудовувати свою зборю, буде давати своїм масам добре життя і тримати їх у повнім фізичнім здоровлі. Ті маси мусять заправлятися до воєнного діла. Критики Ідена завважують, що щоби перевести те, що Іден радить, треба запровадити в Анґлії такий устрій, який буде нагадувати по половині: націстичний і комуністичний.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:
Поодиноке число три центи.

На рік	$6.00
На пів року	$3.25
На три місяці	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):	
На рік	$2.00
На пів року	$1.25
В Джерзи Сіті і Загряниці:	
На рік	$9.00
На пів року	$4.75
На три місяці	$2.50

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents a copy

One year	$6.00
Six months	$3.25
Three months	$1.75
Friday's issue (witr Ukrainian Weekly):	
One year	$2.00
Six months	$1.25
Foreign and Jersey City Rates:	
One year	$9.00
Six months	$4.75
Three months	$2.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

У ДВАЦЯТУ РІЧНИЦЮ

Як звичайно кожного року, таксамо й цього святкували по аліянтських краях і в Злучених Державах в день 11. листопаду річницю замирення, що закінчило світову війну. Цьогорічне святкування повинно би було бути більше ніж попередні, бо цього року минає від того дня 20 літ. Здавалось би, що в двацятьліття великої перемоги аліянтів ці держави будуть святкувати память признання перемоги дальшим підтвердженням, що перемога ще й досі є живий факт.

Коли одначе приглянутися до святкування перемоги в 20. річницю, то побачимо щось зовсім противне. Ні в одному аліянтському краю нема властиво справжнього почуття перемоги. В Англії перемоги не святкують. У Франції в ювилей перемоги настало таке напруження між противними суспільними групами, що уряд рішився обмежити святкування. В Америці в саме навечеря ювилею аж гуде від закликів політиків і ґенералів до скріплення оборони краю.

Цього роду факти й ситуації є запереченням духа свята, котре мало бути святом воєнної перемоги тої сторони, яка голосила війну за закінчення всякої війни. Йти до війни за мир, а по 20 роках по війні знову говорити про можливість нової війни, значить ні менше ні більше, лише признатися, що перша війна, хоч переможна, цілм не досягнула. Це нещасний факт у світовій ситуації: з перемоги аліянтів осталася лише память. Ціла будова миру, виставлена аліянтами по переможній війні, завалилася й нині стоїть у руїнах.

Історики нових часів, розглядаючи велику аліянтську удачу у війні та їх велику невдачу в мирі, не сумніваються, що аліянти виграли війну та програли мир тому, що сперли були мир не на засади справедливости, але на засади сили. На якийсь час міждержавний порядок, опертий на силу, може простояти, але не на все. Сила викликає проти себе протисилу, боротьбу, конфлікт. Сили стираються з собою доти, доки переможна колись сила не буде повалена.

За поваленням тих сил, що перемогли в світовій війні, нам нічого жалувати, бо переможні сили дивились на українців як на переможений нарід, з котрого переможці і їх союзники дерли для себе добичу. Нас цікавить тепер питання будучности: чи повстане на місце поваленого несправедливого порядку, опертого на силі переможців, новий лад, опертий на справедливості, чи знову буде новий лад на старих засадах сили переможців, проти котрого покривджені будуть напружувати всі свої сили?

КОНСТИТУЦІЯ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ І ЗАКАРПАТСЬКА УКРАЇНА

Створення уряду Закарпатської України здійснило леліяні мрії наших закарпатських братів. Нечуване захоплення запанувало в серцях усіх українців, бо оце на наших очах відкривається нова сторінка українського народу. Наші брати в Закарпатській Україні взявши у свої руки керму державної влади, кладуть основи під будову державного організму цілої української нації. Тому за правно-політичними актами першого уряду Закарпатської України слідкуватимуть із запертим віддихом усі українці в цілому світі, бажаючи цьому урядові якнайкращих успіхів.

З цієї нагоди не завадить приглянутися до головних засад державного устрою чехословацької републики, якої керманичі просто в останній хвилині зрозуміли своє жахливе становище під натиском мадярських зазіхань і затвердили негайно перший уряд Закарпатської України, що його створили наші брати в неділю, 9. жовтня, в Ужгороді. Правда, теперішня конституція Чехословаччини буде змінена швидше чи пізніше під впливом розвитку історичних подій, що приспішують перебудову чехословацької републики на нових засадах: чесько-словацько-українського тріялізму.

Саме тому пізнати сутні постанови ще досі важної конституції чехословацької републики дасть нам краще зрозуміння того історичного процесу, що відбувається на наших очах у Чехословаччині і в Закарпатській Україні зокрема.

Верховна влада: президент та уряд.

На основі конституції з 29. лютого 1920 р. Чехословаччина є демократичною републикою з президентом на чолі, що його вибирають Національні Збори. Як відомо, през. Едвард Бенеш зрікся свого становища. Тепер усі права й обовязки президента Чехословаччини перейшли на прем'єра ради міністрів, ген. Сировового. Отже права президента дуже широкі. Він не відповідає перед ніким за виконування свого уряду. Репрезентує републику назверх, заключує і ратифікує договори з іншими державами; приймає і висилає послів; оголошує воєнний стан; виповідає за попередньою згодою Національних Зборів (палати послів і сенату) війну і заключує мир; скликує обі законодатні палати, відкликує і розвязує їх сесії; має право „вета" щодо нових законів; призначає і звільняє міністрів та устійнює їх число; є начальним вождом цілої нації; має право помилування; призначає професорів високих шкіл, суддів і вищих урядовців та старшин. Президент скликає уряд на наради і проводить ними. Президента вибирають Національні Збори, що складаються з членів: палати послів і сенату — кваліфікованою більшістю 3/5 голосів. Державними справами кермує уряд, що відповідає політично перед палатою послів, себто уступає, якщо палата послів висловить йому заяву недовіря.

Законодатна влада.

Законодатна влада належить до парляменту, що складається із двох палат: послів і сенату. Перша палата складається з 300 членів — на 6 років, друга з 150 членів — на 8 років, вибраних на основі загального, рівного, тайного, безпосереднього і пропорціонального голосування, себто пять-прикметникового виборчого права. Послів можуть вибирати всі громадяни, без ріжниці полу, які скінчили 21 рік життя; сенаторів можуть вибирати громадяни, які скінчили 26 рік життя та відповідають вимогам виборчої ординації. Кандидат на посла мусить скінчити 30 років життя, на сенатора — 45 років життя. Обі палати парляменту сходяться двічі на звичайні сесії: на весняну, від бірезня, та осінню, від жовтня, що їх скликає президент або його заступник. Крім того президент може скликати парлямент на надзвичайну сесію відповідно до потреби. Якщо одна з палат розвязана або сесія закрита, тоді всі її права переходять на парляментарну комісію, зложену з 24 членів: з 16 послів та 8 сенаторів. Така парляментарна комісія виконує навіть нагляд над діяльністю уряду. Далі до її компетенції належать усі законодатні справи, крім вибору президента чи його заступника; зміни конституції та компетенції влади; обтяжування громадян новими податками і висловлені згоди на виповіджену війну.

Про повну незалежність судівництва та широкі громадянські права в Чехословаччині нема що згадувати, бо вони кожному загально відомі.

Права Закарпатської України на основі теперішньої конституції.

Конституція Чехословаччини обіймає теж головні постанови мирового договору в Сен-Жермен з 10. квітня 1919 р. заключеного між головними державами антанти і Чехословаччиною у справі територіяльної автономії для Закарпатської України, що її здійснюють уже наші брати. Отже Закарпатська Україна має покищо власний автономний уряд, а незадовго матиме теж власний автономний сойм, до якого розпишуть вибори.

Цей автономний сойм матиме право — на основі дотеперішньої конституції — видавати закони у справах: мовних, шкільних, релігійних і в місцевої адміністрації і в інших справах, що їх перекажуть закони чехословацької републики. Як відомо, перший уряд Закарпатської України складається з таких міністрів: освіти, внутрішніх справ, господарки, здоровля, суспільної опіки, комунікації та судівництва. Отже Прага вже згодилася, щоб усі справи цих ресортових міністрів поладнував сойм Закарпатської України. Такі справи, як: закордонна політика, військове командування, фінанси належатимуть до компетенції центрального уряду у Празі з тим, що в цьому уряді засідають міністри автономної держави Закарпатської України та автономної держави Словаччини. В цьому теж напрямі піде зміна теперішньої конституції згідно з перебудовою републики на чесько-словацько-українську державу.

Закони, що їх прийме сойм Закарпатської України, будуть оголошені в окремому Віснику Законів після того, як їх підпише президент републики і губернатор Закарпатської України. Урядовців у Закарпатській Україні призначатимуть виключно зпоміж місцевого українського населення.

Слід згадати, що ввесь простір Закарпатської України обіймає 14,700 кв. км.*) Решту території, заселеної українцями, що лежить на захід від ріки Ужа влучено до Словаччини. Одначе нема сумніву, що уряди: Закарпатської України та Словаччини поладнають цю справу мирно з користю для обох народів і дадуть зразок, як треба вирішувати мирно національні спори між сусідніми народами. — („Діло", Львів, 12. жовтня 1938).

*) Ця стаття була написана перед віденським рішенням.

БАСАРАБІЯ

Басарабія це подовгаста смуга землі, що простягається між ріками Прутом і Дністром, рівнобіжно до струї тих рік, а розширюється все більше й більше з півночі на південь, себто починаючи з дністро-буковинського кута і кінчаючи чорноморським побережжям.

Ріжноманітність населення (40 національностей) Басарабії є у звязку з історичною минувшиною цієї країни.

Сто літ після народження Христа римляни сповіщають про поселення в Молдаві, Волощині та почасти в Басарабії словянських племен. Старинний Рим старається звязати ті далекі та непокірні провінції з матерком при помочі переселення (кольонізації) вояків, що вислужили в римських легіонах.

Так повстає із сумішки римлян із словянами плем'я **даків**.

У третьому столітті після Христа стрічаємо у південній частині Басарабії старинних **антів**; при розселенні східно-руських словян осіли тут **тиверці** й **угличі**. В десятому столітті, в часах походів українського князя Святослава Ігоревича на болгар, були вже тут міста Пересічень і Білгород (сьогодні Акерман). Басарабія була тоді частиною **київського князівства. Після упадку великого київського князівства Басарабія стала частиною галицького - володимирського князівства. Вся торговля старинного Галича йшла через Басарабію до портових міст Чорного моря та до Царгороду.** Одначе той торговельний шлях не був безпечний з огляду на сусідство українських степів, звідки часто нападали турецько-татарські кочевники.

Так то українське населення Басарабії з огляду на ті напади мусіло відійти із своїм добром ступнево у буковинські та північно-басарабські ліси. В 1340 році прийшов упадок галицько-володимирської держави і Басарабія остається покищо на боці від українського політ. впливу. Тоді то із семигородських гір нахлинуло до Басарабії багато молдаво - волоського племени, що займалося випасом худоби. Басарабія скоро опинилась під впливом Молдаві, а потім завоювала її Туреччина. В південній частині, Буджаку, поселились татари. Українці стали громадно переселюватися підчас козацьких війн із Польщею, себто в 1600-тих роках. Південно-подністрянські козацькі полки цілими масами втікали за Дністер, а за ними, йшло осіле населення сіл, містечок і міст з своїм добутком. Багато збігців із заходу знайшли захист у Басарабії, рятуючись так від переслідувань польської шляхти.

Гетьман Богдан Хмельницький у 1652 році готовився до походу на Молдаву, мав зібране військо і татар. Та польський гетьман Калиновський став збирати військо проти козаків у Браславщині. Хмельницький випередив Калиновського, несподівано рушив проти нього і розгромив поляків під Батогом. Калиновський згинув у бою.

пер свою силу і більше, як до-
Хмельницький відчував те-
сі підкреслював свої змагання до повної незалежности. В тих часах в Англії владу взяв у свої руки Олівер Кромвель, також генерал збунтованих військ, і твердо держав Англію в своїх руках. Кромвель листувався з Хмельницьким як із рівним і титулував його володарем козацької країни. Певно, що приклад „льорда - протектора" підбадьорював українського гетьмана в його змаганнях. Щоб зазначити свою силу, Хмельницький знову підіймає молдавський плян: одружити свого сина Тиміша з донькою молдавського господаря (воєводи) Лупула. Тиміш Хмельницький мав тоді двадцять кілька років. Був високого росту, кремезний, сильний, чудово їздив на коні та володів зброєю. Батько висилав його у походи, вводив у тайни своєї політики, готовив його на свого наслідника. В почоті трьох тисяч добірного козацького війська виправився Тиміш до Ясів і в серпні 1652 р. взяв шлюб із Лупуновою донькою Розандою. Після весілля Лупул став намовляти зятя, щоб виступив проти Волощини й Семигороду. Хитрий воєвода хотів при допомозі козаків злучити під своєю владою всі три прикарпатські господарства. Та семигородський князь Ракоцій і волоський воєвода Басараб випередили ті пляни, напали на Лупула та прогнали його з Молдави. Тиміш виправлявся двічі на підмогу тестеві, та перший раз вороги розбили його військо під Торговицею у Волощині — другий раз станув при облозі Сучави й тут згинув від гарматньої кулі 15. вересня 1652 року.

Не стало улюбленого гетьманового сина а разом із тим розвіялися династичні та політичні пляни Хмельницького. Хмельницький хотів іще сам іти на Молдавію, одначе полковники рішучо спротивилися йому: „Не годиться нам чужу землю обороняти, а свою без охорони кидати!"

Російський цар Петро І. задумав закріпитися над Чорним морем, тому почав війну проти Туреччини, причому він надіявся, коли би пощастило, зайняти Молдавію, Волощину та Басарабію. Петро І. ввійшов у тайний союз із молдавським і волоським господарем у 1711 році та напав на Молдавію. Одначе Петрові не пощастило. За царювання цариці Анни Іванівни головнокомандуючий російською армією Мініх пішов походом на Басарабію та побив турків коло міста Ставучан, недалеко Хотина. За цариці Катерини II. Росія знову почала війну з Туреччиною. І знову воювали в Басарабії. Граф Румянцев розбив татар і турків коло Ларги та Кагулі, а кілька літ пізніше Суворов зайняв приступом сильну турецьку твердиню Ізмаїл. В 1806 році цар Олександер І. вйшов знову війну Туреччині. Головнокомандуючий Міхельзон зайняв за короткий час Бесарабію, Молдавію та Волощину. На основі заключеного в 1812 році в Букарешті миру з Туреччиною Росія одержала всю Басарабію із твердинями: Хотином, Бендерами, Акерманом, Кілією та Ізмаїлом.

Місцевому населенню, щоб собі його приєднати, Росія признала деякі полекші, як відложення податків і звільнення на кілька літ від військової служби.

Після невдатної кримської війни Росія мусіла в 1857 році відступити гирло Дунаю Туреччині, а південну Басарабію Молдавії. Та вже 1878 року, після переможної російсько-турецької війни, Росія одержала назад усю Басарабію.

В 1918 році Росія, що програла світову війну, мусіла відступити Басарабію Румунії.

Басарабія займає 46,000 кв. км. і майже рівняється просторові східньої Галичини. Столицею Басарабії є місто Кишинів (180,000 мешканців). На основі урядової статистики з 1. січня 1914 року мала Басарабія 2,657,300 душ населення, у тому:

румунів	1,265,000	(47%)
українців	736,000	(27%)
болгар	140,000	(5%)
поляків	160,000	(6%)
жидів	314,000	(10%)
німців	82,000	(3%)
турко-татар	80,000	(3%)
циганів і ін.	24,000	(1%)

Розміру більшість мають румуни, одначе вони розкинені по всій Басарабії. Зате українці вповні заселюють хотинську й акерманську округу, східню половину ізмаїльської, півден. частину сорокської та частину бендерської, себто загалом смугу, що прилягає до Дністра. На тій смузі, заселеній у більшості українцями, що займає 17,000 квадратових кільометрів, жи-

ДУМАЙЛО

Оповідання.
(За Анцегрубером).

(3)

—Буває, що й у літі сидимо при дубовім, — перебив один парубок. — Ось саме тепер тут у шинку сидимо при дубовім. Не бачиш, який то стіл?

— Нехай і так, — відповів Думайло. — Твоя правда. Отже сидите при дубовім столі. Як у літі погода, то йдете в садок при хаті і сідаєте при столі, також деревлянім. Ви цілком не думаєте про велику ріжницю між обома столами, чи між дошками обох столів. Чому то, хоч оба столи з дерева, той дубовий твердий і гладкий, а той у саді мягкий і рапавий?

— Ти не забалакуй нас столами і дошками, а скажи нам які то хати пропали тобі! — напирали на нього парубки.

Люди любили слухати, як він розказував, бо хоч балакав не дуже мудро, то ніколи скучно. Парубки, котрі знали, що він ніколи ніякої хати не мав, були цікаві, що то в нього було на умі, коли він говорив про хату.

— Я вам розказав би, як то було, — промовив Думайло, — як би я знав, що ви не дуже будете з мене сміятися.

— А деж би ми з тебе сміялися! — відповіли парубки. — Такі дурні сміялисяб з Думайла? Не бійся того і скажи нам, котра то була твоя хата.

— Вона ще не була моя, — став розказувати. — Вона лише наставилась була стати моєю. То було давно. Я був іще цілком молодим парубком. Люди в селі ще не звязались були на мене так, як то ось нині є. Тепер ніхто не хоче взяти мене за наймита. Тоді бувало, що цей або той господар взяв мене до себе за парубка. Та я довго не попасав у жадного. Кожний хотів, щоб я перестав думати, як та курка, котрій відрізали голову. Найдалі за два-три місяці мій господар казав мені, що він платить не за те, щоб хтось у нього думав. Я тратив службу й ішов проситися до якого іншого господаря. Кожний лише похитував головою і брати мене не хотів. Як котрий узяв мене, то також не на довго. Коли так знов один господар прогнав мене, взяла мене вдова Дарчучка.

В селі всі знали Дарчучку. Бездітному вдівцеві Дарчукові було вже шістьдесять і вісім років. По смерти Дарчука його маєток був би перейшов на сестру, що віддалась була на друге село. На свою біду вона образила брата і так розізлила його проти себе, що він рішився своєї хати і свого поля не полишити сестрі ані за ніяку ціну.

— Оженюся — думав він — і маєток запишу жінці. Як оженюся з молодою, то може й власна дитина буде...

Маєток Дарчука не був великий, та дуже добре загосподарений. Хата нова, сад великий, не старий, поле першої кляси, сіножать буйна, худоби багато. Не диво, що знайшлася двадцять дво-літня, що вийшла за нього.

— Чейже у нас не палять жінку, як її муж умре — погадала.

— Люди в селі, звичайно як усі злобні, шептали собі, дехто й дуже голосно, що бідна дівчина лише тому вийшла за старого, щоб стати молодою вдовою з маєтком. Тоді моглаб одружитися ще раз. Тоді дісталаб мужа хоч би й молодшого від себе.

Як Дарчукова справді рахувала на скору смерть Дарчука, то сильно перечислилася. Дарчук лишив жінку 44-літньою вдовою, проживши повних девятьдесять років. Заповітом записав увесь свій маєток вдові. Його сестра казилася, та це їй ні трохи не помогло. Вдова, донька халупника, стала господинею.

(Дальше буде).

УСІ ЯК ОДИН НА

МАНІФЕСТАЦІЙНИЙ ПОХІД

вулицями міста Ню Йорку

У СУБОТУ, 19-го ЛИСТОПАДУ 1938 РОКУ,

ГОЛОВНИМ ПРОМОВЦЕМ НА ПРОТЕСТАЦІЙНОМУ ВІЧУ ПРОТИ ПОЛЬЩІ БУДЕ Д-р ЛУКА МИШУГА,

що вертається з Европи якраз перед маніфестацією.

...ве всього 1,020,000 душ населення, а по національностям припадає з того:

українців	539,000	(52¾%)
румунів	193,000	(19½%)
болгар	102,000	(10%)
жидів	94,000	(9%)
німців	62,000	(6%)
турко-татар	27,000	(6½%)
циганів і ін.	3,00	(¼%)

Так то румуни по всій Басарабії не мають абсолютної більшости.

Що торкається суспільної приналежности, то більшість українців належить до хліборобів і міщан, а незначна частина це службовики та духовенство. З москалів є трохи купців. Торговля і промисл майже виключно в руках жидів, які творять теж усюди більшість міського населення. Серби та болгари займаються садівництвом і городництвом.

Басарабія це шпихлір збіжжя і винограду.

Земля врожайна, тому плекають цукровий буряк.

Із самої півночи аж до Кишинева Басарабія гориста; це відноги Карпат, покриті листатими лісами. Південна частина ступнево знижується до моря. Можливо, що в дуже давніх часах південна частина це було морське дно. Доказувалоб це м. і. те, що на басарабських низинах знахояться маси мушельок і великі озера, як напр. озеро Кагул і ін.

Великі ріки, як Прут, Дністер і відгалуження Дунаю та беріг Чорного моря помагають розвиткові рибного промислу головно скумбрії в Дунаї коло Вилкова. Плавба на Пруті та Дністрі не розвинулася, тому що ці ріки дуже бистрі, береги з частими закрутами, з мілинами та підводними скелями. Прутом сплавляють дерево, а Дністром пливе багато ґалер, навантажених збіжжям, і пороми.

Підсоння Басарабії назагал тепле, відзначається різкими перемінами. Та тому, що Басарабію захищають від північних вітрів відноги Карпат, а від гарячих південних вітрів відноги Балкану, ростуть тут ніжні ростини, як виноград (у південній частині) і тютюн (у північній частині). Південну Басарабію часто навіщує посуха і нерідко сарана, що часом винищує всі засіви.

Із домашньої худоби плекають у Басарабії лише буйволів, ослів і мулів та ріжні коні.

Більшість населення православні. У північній і південній частині поселились розкольники, старообрядці та сектанти, що втекли перед переслідуваннями в Росії у тоді турецьку Басарабію. Мальовничо виглядають цигани, що помалу покидають кочове життя та переходять на постійне, осілє.

З повищого коротенького нарису бачимо, що Басарабія багата країна і може виживити подостатком своє населення та ще багато плодів висилає за границю.

Румуни скористали з революційного перевороту в Росії, прилучили багату Басарію спершу „переходово" до Румунії, а потім створили парлямент із румунських дідичів зв. „Сфатул-Церій" і той парлямент оголосив постанову про злуку „прастарої румунської країни" Басарабії з Румунією.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Е. З., Бруклин, Н. Й. — Ваш допис добрий, але, беручи під увагу це, що назва „Карпатська Україна", яку Ви пропонуєте, вже принята, він став не на часі.

М. П., Дітройт, Міш. — У дописі про академію Лесі Українки в Дітройті, додати таких жертводавців: А. Гузіль $1.25; по $1: І. Столяр, В. Бугера, П. Дуда, А. Левкут, О. Шеремета, А. Павлюх, М. Кокот, В. Сковрон; по 50 ц.: М. Кудрик, І. Семиген; Н. Семиген 25 ц.

Д. Ф., Бедфорд, Інд. — З тою справою найкраще звернутися безпосередньо до: Foreign Language Information Service, 222, 4th Ave., New York, N. Y., а вони Вам дадуть точну відповідь. Можете до них писати по українськи, тільки зазначіть нагорі по американськи „Ukrainian".

О. Я., Пітсфілд, Масс. — У дописі з Пітсфілду про „ювилей церкви" додати такі поправки: українець, четар американської армії, що одержав на згаданім святі в дарунку шаблю, називається Василь Никорчук. Родичі його, Марко і Тетяна Никорчук, зложили з тої нагоди $25 на українські народні цілі, а саме $10 на вищу школу в Стемфорді, $10 на місцеву церкву і $5 на визвольну боротьбу. Разом з іншими жертвами зібрано на згаданім ювилею $23.50 на визвольну боротьбу. Гроші вислано через Обєднання.

• З ДНЯ •

ЗАБАВЛЯТИСЯ НАМ, ЧИ НІ?

Один із наших читачів пише: „Переглядаючи українські часописи з останніх тижнів, я завважив, що українські громади вже започатковують ріжні забави з танцями під зиму. А рівночасно з тим приходять до нас жахливі вістки з рідних земель. Вороги бють, мордують українців та тяжко карають за найменший прояв до незалежного життя.

„Нарід, нація — це ніщо інше, тільки велика сімя, родина. А що ви, читачу, чи читачко, сказалиб, якби побачили, що ось по тім боці ваш один брат лежить на смертній постелі, іншого вже ховають, а третій у тюрмі карається? Чи ви і тоді витиналиб веселого гопака?

„Здається, що ні. А коли так, то чому ми тут толеруємо танці і забави, коли в той сам час наш нарід стогне в чужій неволі, а плачі розносяться як вдень так вночі? Чи не кращеб і нам тут занехати танці й забави і прилучитися до загального національного смутку?"

СМУТОК Є ДОБРИЙ І НЕДОБРИЙ.

Треба зазначити, що ті слова влучні. Та всетаки відразу треба додати, що на світі є смутки ріжних відтінків. Одні скріпляють людей морально, а інші їх розслаблюють і роблять їх нездатними до життя.

Коли нам від якоїсь кривди закипить серце і ми з затисненими зубами порішимо працювати так довго, аж та кривда не буде направлена, то такий смуток — наскільки це взагалі можна назвати смутком — є додатнє психічне явище. Але коли ми з причини якоїсь кривди, чи жалю за чимсь, піддамося смуткові так, що це вбє в нас всяку охоту до праці, то такий смуток не є добрий. Смуток того другого ґатунку не принесе добра людині, а навпаки, принесе їй іще одну поразку, а хто зна чи не цілковитий упадок.

ТЕ САМЕ З НАРОДАМИ.

І точнісінько те саме діється з цілими народами. Воно не зле, коли нарід сумує з причин своїх національних нещасть. Бо коли він не відчуває болю від ударів, які на нього десь зверха спадають, то тим дає доказ, що з ним щось зле, що він поважно хворий. Таксамо, як хворий є чоловік, коли не відчуває болю від проколення ножем. Про такого чоловіка ми говоримо, що в нього є поважна хвороба знику чуття і нервів. Те саме можна сказати про цілий нарід, який реґочеться у той час, коли якусь одну його частину поневолює чужий наїзник. Здоровий, свідомий нарід повинен відчувати біль за кожну, хочби найменшу частину своєї цілости.

ХОРОБЛИВИЙ СМУТОК.

Та, з другого боку, нарід не повинен занадто перейматися смутком з причини якоїсь трагедії, а до того таким смутком, що підтинає його волю, його віру в себе. Всякий смуток повинен бути того роду, щоб викликував у нас завзятість, охоту до чину, віру в остаточну перемогу. Коли смуток є пригноблений, коли він викликує в нас таке враження, що, мовляв, усе пропало, нема сил двигнутися, заподіяна рана смертельна — то такий смуток є отрутою для нації. Такий смуток треба від себе геть відганяти, бо він не є нашим приятелем, тільки післанцем сатани, отруйним духовим газом, який затроює наші душі і робить нас нездібними до дальшої боротьби.

РАДОСТИ ПОТРІБНО.

Радости, сміху потрібно кожному чоловікові, кожній нації. Нераз людина так пригноблена що цілий світ видається їй чорний. Нема надії, все пропало. А коли в такім тяжкім, пригнобливім моменті людина ще зуміє чимсь розвеселитись, від чогось розсміятись, то те пригноблення, та духова неміч зникне в одній хвилині і цілий світ видається тоді їй у цілком відмінному світлі.

Неодин чоловік був би врятував собі життя; неодин був би зробив успіх у житті замісць провалу, якби був мав настільки духової сили, щоб у найчорнішій хвилині розсміятись. Якби був хтось здибав такий, що його в ту хвилину чимсь розсмішив, то був би йому тим зробив найкращу прислугу. Бож на світі 90 відсотків речей залежать від самих людей. Тільки 10 відсотків залежать від обставин, від сліпого щастя, чи нещастя. Хто має внутрішню силу боротися з перешкодами і з обставинами, той остаточно таки мусить перемогти. Та йде про те, щоб мати до того силу, енергію, витревалість. А сміх, радість то витревалости достарчають.

БЕРЕЖІМ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ.

Тому і ми мусимо супроти тих пригнобливих подій, що діються в краю, так поступати, щоб з одного боку відчувати разом з нашими братами в старому краю той біль, який завдають їм вороги, а з другого боку, щоб ми зберегали своє духове здоровля і джерела нашої національної енергії. Бо без тої енергії в нас не вистане витревалости до довгої національної роботи. Коли ціле громадянське життя покриємо чорним жалібним серпанком; коли силою здушимо всяку радість і веселість, якої потрібно до життя так, як потрібно води — то з часом і наша громадянська робота завмре. Ми стратимо віру до себе, до своєї справи і скажемо, що шкода труду, бо все пропало.

А тимчасом, властиво, нічого не пропало. Тимчасом справи нині представляються радісніше, ніж від двацятьох останніх поневенних років. Правда, жертви падуть і будуть іще більше падати. Та що в світі можна осягнути без жертв? Ми тішимося, що ті жертви це не сліпі, безіменні, бездомні жертви, але жертви, зложені свідомо на вівтарі нашого національного ідеалу. А цього роду жертви ніколи не пропадають!

Тому стискаймо з болю зуби, але не падаймо духом; сміймося з болю а водночас працюймо для кращого завтра, якого заграву вже можна бачити сьогодня.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Наради екзекутиви Протестаційного Комітету.

В понеділок, 7-го листопаду, відбулися наради екзекутиви Простестаційного Комітету, щоб добре обговорити цілу підготову масового походу вулицями міста Ню Йорку та протестаційного віча в Менґетен Сентер при 34 вулиці, близько 8 Евені, 19. листопаду ц. р.

Щоб на таку величаву маніфестацію притягнути якнайширший загал українського громадянства, й то в такому короткому часі, треба доброї пропаґанди. Крім оголошень у „Свободі", „Націоналісті", „Америці", „Народнім Слові" і „Народній Волі" мається дати оголошення на українській радіо-передачі п. Задорецького, п. Сурмача й п. Чорнюка. Також комітет звернувся до всіх українських священиків з проханням не тільки проголошувати в церкві про цей похід, але щоб усі пароxи заохотили всіх своїх парохіян до масової зорганізованої участи й щоб ішли на чолі своїх парохій. Шкільна дітвора й жіноцтво повинні якнайчисленніше взяти участь у народніх українських строях. Всі товариства, братства й усі їх організації, що мають свої прапори, повинні обовязково прибути з прапорами.

Щоби похід відбувсь у повному порядку і як годиться, то до цеї цілі виберається спеціяльних впорядчиків від кожної походу та до помочи їм іще кількох впорядчиків від кожної місцевости, які держали би порядок між товариствами зо своєї місцевости. В поході будуть маширувати громади за громадами так, як вони будуть уставлені головним впорядчиком. Щоб не було ніякого заколоту, то на місці збору кожна місцевість буде мати готовий плякат з написом своєї громади, довкола якої мають гуртуватися всі українці й товариства з даної громади. Просимо всі товариства, що мають одностої, прийти в них та обовязково з усіми прапорами які вони мають. Ті місцевості, що можуть прийти зо своїми бандами, хай це конечно зроблять, бо чим більше буде банд, тим краще буде виглядати похід і в кращому настрою будеться маширувати учасникам. Комітет також обговорював справу живих образів на вантажних автах. До виконання цього пляну мається запросити артиста п. Кучмака. Мається виробити звиш сто ріжних плякатів з відповідними написами, які будуть нести групи в поході.

В. Різник, секретар.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Участь українського жіноцтва в маніфестації.

Дня 4-го листопаду зорґанізовано в Ню Йорку з представників українських товариств комітет, який має приготовити великий маніфестаційний похід і протест проти злочинної окупантки українських земель, Польщі, яка повела тепер грізну пацифікацію над українським народом. Кожного дня доходять до нас жахливі вістки про наслідки цієї пацифікації. Польські бандитські війська побивають безборонне наше селянство, нищать наші народні і приватні маєтки та, що вже найболючіше, позбавляють навіть життя наших свідомих людей.

Спитаємо себе: За що вимордовує ворог наш нарід? За що гинуть батьки і молодь? За що терпить українська жінка-мати? Чому покидає вона рідну хату і з діточками шукає підземельного сховку перед озвірілими ляцькими бандами? Чим вона провинилась? Відповідь на це може бути лиш одна. Польща хоче побоями, переслідуваннями, мордами викликати в нашому громадянстві страх, зневіру до воскресення власної держави, примусити наш нарід до рабства, покірности. Та даремні запобігання ворога! Даремна злоба і їдь! Це лише доказ великої немочи; це тільки останні прояви їхньої сили; це лиш виказ страху перед силою великого народу, силою, яка зростає з кожним днем і напевно завершиться повстанням вільної України.

Ми, українські жінки, будьмо горді з приналежности до великої української нації і будучої України. Станьмо всі в обороні наших сестер на рідних землях, протестуймо перед цілим світом та масовим протестом докажім, що ми завсіди підемо з помічию в обороні нашого народу та будемо йому помагати нашими матеріяльними жертвами так довго, аж скінчиться неволя.

Дня 19-го листопаду відбудеться в Ню Йорку великий похід та протестаційна аніфестація проти Польщі. В тім поході повинні взяти участь тисячі українських жінок та виступити в наших чудових барвистих українських строях. Хай наш виступ заставить кожного глядача походу застановитись над великим привязанням українського народу до свого традиційного строю, мови, пісні. Хай цей наш масовий похід-протест буде доказом нашої солідарности і зрілости.

Жіноча управа Українського Червоного Хреста вислала до всіх околичних відділів листи з поясненням щодо цього походу та щодо праці, яку жіноцтво мусить виконати підчас протесту. Представниці відділів У. Ч. Х. мають зголоситися ще перед походом до урядниць централі, які подадуть кожному відділові належні вказівки. Всі членки У. Ч. Х повинні виступити в поході в своїх одностроях.

Українські жінки! Викажім тепер нашу організованість та розуміння наших обовязків. Прийдім та станьмо тисячними лавами в протестаційному поході!

Стефанія Галичин,
голова У. Ч. Х. ОДВУ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Збори Тов. Дарахівщина, від. 275 відбудуться в суботу, 12 листопаду вечером точно в 8. годині в церковній ґали, Ґрін і Сусик вул. Проситься всіх членів явитись на цих зборах, бо є важні справи до полагодження. — С. Рибак, рек. секретар.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Місячні збори Українського Національного Запомогового Тов. Дністер, від. 361, відбудуться в суботу, 12 листопаду 1938 р. в Укр. Нар. Домі, 217 Іст 6-та вул. в Ню Йорку, точно в годині 8. вечером. — Д. Костишин.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Збори Т-ва Зоря, від. 69 відбудуться в суботу, 12 листопаду, в годині 8. вечером, в домі як попередно, під ч.217-219 Іст 6-та вул. у Ню Йорку. Кожний член обовязаний явитись на зборах. Маємо багато важливих справ до полагодження, а також про дальше приміщення Т-ва. Приходіть вчасно. — Секретар.

ФРАНКФОРД, ПА. Місячні збори Тов. ім. Дмитра Вітовського, від. 268, відбудуться в неділю, 13. листопаду, точно в годині 3. пополудні в домі Укр. Громади, 2171 Wakeling ул. Проситься всіх членів явитися на ті збори, бо маємо важні справи до полагодження, які відносяться до кожного члена. Буде справоздання з балю. Довгуючим пригадуємо, щоби вирівняли свої залеглости. Хто бажав би стати членом У. Н. Союзу, або вписати свої діти, нехай зголоситься на збори. — М. Андрієв, пред.; Г. Михалюк, кас.; П. Омелян, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Звичайні місячні збори Бр. Сош. Св. Духа, від. 237, відбудуться у неділю, 13. листопаду, в 2. годині пополудні в У. Н. Домі. Проситься членів прибути конечно на ті збори, бо є дуже важні справи до полагодження. — Уряд.

ҐРІНПОЙНТ, БРУКЛИН. Місячні збори Тов. Дністер, від. 310. відбудуться в суботу, 12. листопаду 1938., в годині 8. вечером під ч. 724 Леонард ул. Обовязком членів приходити частіше та старатися платити свої вкладки. На тім не кінець. Треба точно платити, по змозі на збори приходити та старатися бодай в рік одного члена приєднати. Треба теж прийти вислухати справоздання приходів і розходів балевих. Я вірю, що можна знайти між нами самими багато кандидатів до Товариства й У. Н. Союзу. — За уряд: В. Венгринович, предс.; С. Пелехатий, кас.; М. Більський, секр.

ҐВАЙТСТОН, Н. Й. Мітінґ Тов. Просвіта, від. 129, відбудеться в суботу, 12 листопаду 1938, в домі тов. Миколая Мрикала, 146-36 — 22 Ев., у 8. год. вечером. Проситься всіх членів прибути, бо є важні справи до полагодження. Котрий член не прибуде, то підлягає карі після статута. — Антоній Кавка, предс.; М. Баран, кас.; М. Дзярський, секр.

МЕНВІЛ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, відбудуться в неділю, 13. листопаду, в годині 2. пополудні в Ліберти Гали. — Ілько Шегера, предс.; Дмитро Федина, кас.; Н. Лісний, секр.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Згода, від. 294, відбудуться в суботу, 12. листопаду, в годині 8. ввечер в гали де звичайно. Просимо всіх членів прийти і вирівняти довг, бо як котрий не прийде заплатити, то за него не будеться розмету висилати, щоб потім не нарікали, бо годі так далі перетягати. — І. Король, пред.; Гелена Пикорська, касієр, Я. Салій, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячний мітинґ Бр. св. Василія, від. 339, відбудеться в суботу, 12. листопаду, в 7. годині у вечер в домі Укр. Громади, 3322 Норт Лавренц ул. Проситься усіх членів прийти на цей мітинґ, бо маємо багато важних справ до вирішення. Кожний член мусить бути приявний на сім мітинґу; найбільше напоминається і проситься довгуючих членів, щоби прийшли на цей мітинґ і вирівнали свої вкладки, бо котрий довгуючий член не вирівняє своїх місячних вкладок до У. Н. Союзу, буде суспендований. Проситься членів, щоби старалися привести на мітинґ нових кандидатів на членів У. Н. Союзу, а за нових кандидатів отримають високу нагороду. — Іван Сорока (Мак.), предс.; Іван Сорока (Мих.), кас.; Олекса Дієрка, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Тов. Єдність, від. 163 відбудуться в неділю, 13. листопаду в Клюбі Горожан, 847 Н. Фленклин вул. Початок в год. 1. пополудні. — Уряд.

НЮ ЙОРК. Збори 204 відділу відбудуться в суботу, 12. листопаду, у год. 8.15 ввечер, в салі укр. православної громади, 334 Іст 14 вул. — М. Близнак, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. Мітінг Тов. Українська Січ, від. 182 відбудеться в 2. годині попол. в неділю, 13 листопада, в гали парохіяльній 45-47 Говп Ев., Пасейк, Н. Дж. На порядку нарад є важні товариські справи, тому проситься усіх членів прийти на збори. Довгуючих членів просимо прийти і вирівняти свої залеглі вкладки, бо при кінці місяця контрольна комісія перебирає книги до обрахунку. — І. Живіцький, предс.; Г. Яськів, секретар.

НЮАРК, Н. ДЖ. Звичайні місячні збори Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 219, відбудуться в неділю, 13 листопаду, в годині 2. пополудні в гали церковній, 675 Со. 19 вул. Проситься всіх місцевих і позамісцевих членів прибути на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Хто має приятелів, котрі хотіли би вписатися в члени У. Н. Союзу і Товариства, проситься привести на ці збори. — Т. Боднар, предс.; М. Соколовський, кас.; А. Мудровський, сек.

БРОНКС, Н. Й. Місячні збори Тов. Згода, відбудуться в неділю, 13. листопаду, в 2 годині пополудні. Просимо всіх членів прибути на означений час, вирівняти свої вкладки до Союза і заплатити за тикета на баль. — Т. Давидів, предс.; В. Баковський, касієр; І. Франко, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Мітінг Бр. св. О. Николая, від. 104 відбудеться в неділю, 13. листопаду, в год. 3. попол., в Народнім Домі. Проситься всіх членів прибути на збори, бо є важні справи, а то маніфестації, котра відбудеться в суботу, 19 листопаду. Так само проситься усіх членів, котрі ковгують до каси братської, щоби вирівнали свої вкладки, бо на другий місяць має контрольна комісія контролювати книжки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — За уряд: М. Вітів, предс.; І. Ворона, кас.; Г. Мисак,секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Місячні збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 76, відбудуться в неділю, 13. листопаду, зараз по Службі Божій в церковній галі, 37 Мортон Стріт. Обовязком кожного члена є прибути на ті збори конечно, бо крім справ братських і Союзових, маємо до полагодження також і важні громадські справи, а саме, нашу громадну участь у Маніфестаційному Поході в Ню Йорку, який відбудеться 19. листопаду. — За уряд: Павло Романишин, предс.; Іван Лисак, секретар.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Місячні збори Тов. ім. Дмитра Вітовського, від. 375, відбудуться в неділю, 13 листопаду, в гор. 12:30 пополудні, в Клюбі У. А. Горожан, 847 Н. Френклин вул. Всі члени обовязково мають бути на цих зборах. — Уряд.

ГУДСОН, Н. Й. Важний мітінг Бр. св. Йосафата, від. 273, відбудеться в неділю, 13. листопаду, в годині 1. пополудні в гали парафіяльній де звичайно. Проситься кожного члена прийти на означений час. — Михайло Лібрук, предс.; Ілько Лисогір, кас.; Павло Маряк, секретар.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Звичайні місячні збори Тов. Любов, від. 45, відбудуться у неділю, 13 листопаду, в годині 2 пополудні в домі Тов. У. А. Горожан, 847 Н. Френклін ул. Проситься членів зійтися на збори точно, бо є важні справи до вирішення. Пригадується членам, котрі залягають з вкладкою, щоб старались її вирівняти, бо в сім місяці буде замкнення книг і прийде контроля. Негарно буде контролі дивитися на це і перечитувати довги. Хто має які справи до полагодження, може прийти скорше, бо урядники будуть учікувати вже від полудня. — Василь Стриковський, предс.; Антін Гарасим, кас.; Теодор Малик, секр.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ТАРЗАН СМІЛИВИЙ. (56)

Тарзан почув могутній гаркіт льва. А заразом знав, що лев готовиться до нападу. Знаючи, що в близькому сусідстві знаходиться десь Джеф і Марія, Тарзан був майже певний, що лев знайшов їх і тепер їм грозить велика небезпека. Це штовхнуло Тарзана до блискавичного ділання. Довгими скоками він спішив загроженим на поміч.

А підступний Джеф, що ще хвилину передтим наставився розторощити Тарзанові голову, тепер, побачивши перед собою льва, закликав з цілої сили: „Тарзане, рятуй, на мене лев налітає!" А далі Джеф підняв рушницю і хотів вистрілити у льва. Та заки він змірився, лев уже був на нім. Одним могутнім ударом лапою лев вибив йому з рук рушницю.

А далі повалив його на землю. В кількох хвилинах лев розшанахав на нім одіж, а далі і тіло. Його сильні пазурі здовж і поперек краяли Джефа, а також зуби ламали руки, якими Джеф старався заслонитись. Джеф боровся, кричав, кидався, та намарно. За кілька хвилин робота була скінчена і Джеф лежав тихо. Над ним лежав лев.

Тарзан, вискочивши з корчів, побачив цілу сцену. Він не знав, чи Джеф уже мертвий, чи тільки тяжко поранений і приголомшений. Тому Тарзан рішився звести з львом боротьбу за тіло Джефа. Якби Тарзан був знав, що за підступний чоловік був Джеф та що він плянував з ним самим зробити, то правдоподібно був би відвернувсь і лишив льва в спокою з його добичею.